

SKIPTVET KOMMUNE

SENTRALADMINISTRASJONEN

Jnr. 84/2005
Arkiv 620
oiw

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Skiptvet, den 10. februar 2005

**HØRINGSUTTALELSE NOU 2004:26 - ENDRING I
INDUSTRIKONSESJONSLOVEN**

Det vises til høringssak datert 30.11.2004. Skiptvet kommune er gjennom sitt eierskap i Østfold Energi AS deleier i flere kraftproduksjonsanlegg. Forslaget fra lovutvalget til endringer i industrikonsesjonsloven rommer elementer mange eierkommuner kan slutte seg til. Blant annet er det et positivt trekk at hele utvalget åpner for at det gis anledning til å leie ut vannkraftressurser uten å si ifra seg eiendomsretten for all fremtid.

Grunnleggende sett er vår holdning at nåværende eiere av Østfold Energi bør kunne beholde sitt eierskap til evig tid dersom de selv ønsker det. Rådigheten over aksjene bør ikke begrenses.

Dersom det likevel skulle vise seg at det må innføres en hjemfallsordning som omfatter eierne i Østfold Energi, må eiernes verditap som følge av hjemfallsordningen kompenseres fullt ut. Dette er utdypet i det følgende.

Konfiskering av store verdier med mindre det gis full kompensasjon

Ifølge regjeringens opprinnelige forslag av 29.11.2002 skulle vannkraftressursene overføres fra dagens eiere til Staten uten vederlag etter 75 år. Dette avstedkom meget sterke reaksjoner og ble fra en rekke hold omtalt som "statsrøveri". Lovutvalget har moderert forslaget noe og foreslår at Staten og vertsregionen overtar to tredjedeler av verdiene ved konsesjonstidens utløp mens konsesjonæren får beholde en tredjedel.

I denne sammenheng er det viktig å påpeke følgende kjensgjerning:

De aktører som regnes som offentlige i gjeldende konsesjonslovgivning, har full og ubeskåret eiendomsrett til sine vannfall og kraftverk. En eventuell lovendring i samsvar med forslagene fra utvalget vil innebære at disse aktørene om 75 år vil bli fratatt store deler av sine aktiva.

Et slikt inngrep kan etter vår oppfatning ikke gjennomføres uten å komme i konflikt med Grunnlovens § 105 som krever at det betales full erstatning ved tvungen avståelse av eiendom til staten. Erstatningsplikt for staten kan også oppstå med hjemmel i Den europeiske menneskerettskonvensjons bestemmelser om vern av eiendomsretten.

Juridisk ekspertise har tidligere vurdert spørsmålet og kommet med følgende entydige konklusjon:

"Det er utvilsomt at de aktuelle kraftselskaper og deres eiere vil nyte fullt grunnlovsværn etter § 105 ved en tvungen avståelse av kraftanlegg mv som følge av et pålegg om hjemfall".

Hjemfallsspørsmålet bør utredes bedre

Det ser for oss ut til at hjemfallsutvalget har arbeidet med et for snevert mandat. Vi ber om at det tas kontakt med ESA for å klargjøre forholdet til EØS – avtalen. Det bør også ligge som klare forutsetninger for en ny ordning at eierne ikke ufrivillig påtvinges rådighetsbegrensninger og at eventuelt tap kompenseres fullt ut.

Odd-Ingar Widnes

Odd-Ingar Widnes
Ordfører i Skiptvet kommune

S/brev/200584

Adresse: Storveien 28, 1816 Skiptvet
Telefon: 69806000 Telefax: 69806001
E-mail: skiptvet@skiptvet.kommune.no

SKIPTVET **KOMMUNE**

SENTRALADMINISTRASJON

Jnr. 537/2005
Ark. 650
ere

OLJE- OG ENERGIDEPAR	
04 / 1944 - 110	
DATO	23 FEB. 2005
AV	
521	

Olje- og energidepartementet
Postboks 8184 Dep

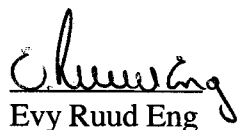
0033 OSLO

K.SAK: 3/2005

HJEMFALL – UTTALELSE TIL NOU 2004:26

Vedlagt følger særutskrift av ovennevnte sak, behandlet i
Skiptvet formannskap 08.02.2005.

Skiptvet kommune, den 22.02.2005.

Evy Ruud Eng
førstesekretær

Kopi:

Adresse: Storveien 28, 1816 Skiptvet
Telefon: 69806000 Telefax: 69806001
Mail: postmottak@skiptvet.kommune.no

**AV 21 MEDLEMMER VAR 20 TILSTEDE
(MØTENDE VARAMEDLEMMER MEDREGNET)
SKIPTVET KOMMUNE**

**SÆRUTSKRIFT AV
MØTEBOK**

JNR.: 537/2004 ARK.: 650 UTVALG: FORMANNSKAP	SAKSNR.:3/2005	FILNAVN: s/saker/fskap/20053 MØTESTED: HERREDSHUSET MØTEDATO: 08.02.2005
---	-----------------------	---

Saksbehandler: Kjell E. Solberg

HJEMFALL- UTTALELSE TIL NOU 2004:26

Vedlegg: Brev fra Olje- og energidep. av 01.12.2004 med sammendrag
av NOU 2004:26

Bakgrunnen

Norsk energipolitikk har gjennom 100 år gått ut på å ha nasjonal kontroll over energiproduksjonen. Industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven spiller en sentral rolle i denne politikken. Begge lovene har sin opprinnelse fra starten av 1900 tallet. Begge lovene har til hensikt å sikre norsk råderett over vannfall i Norge. Dette har da også ført til at norske myndigheter har et sterkt grep om produksjonen av vannkraft i Norge.

Ca 50 % av kraftproduksjon i Norge eies av staten

Ca 35 % av kraftproduksjon i Norge eies av kommuner eller fylker

Ca 15 % av private selskaper

Alle som skal produsere vannkraft i Norge må søke konsesjon for virksomheten. Når konsesjon gis, så stiller myndighetene mange krav til virksomheten. Det gjelder for eksempel krav til minste vannføring, øvre grenser for oppdemming og krav om ulike økonomiske kompensasjoner (konsesjonsavgifter, konsesjonskraft, næringsfond med mer). Private selskaper får konsesjon på 60 år mens offentlig eide kraftverk får evig konsesjon. Når konsesjonsperioden for private kraftverk løper ut, så inntre "hjemfall". Hele anlegget og vannfallet tilfaller staten uten vederlag. Ved hjemfall har kommunen hvor kraftverket ligger rett til "inntil en tredjedel av anlegget eller dets verdi". Kommunens rettighet er rettet mot staten, ikke mot kraftverkseieren.

Forholdet til EØS-avtalen

EFTA sitt overvåkingsorgan, ESA, har påpekt at forskjellige konsesjonsbestemmelser for private og offentlige eiere er i strid med EØS-avtalens bestemmelser om fri etableringsrett og fri kapitalbevegelse. Utenlandske eierinteresser vil i Norge kunne få samme konsesjonsvilkår som norske private eiere. ESA mener at utenlandske eiere må behandles likt med norske offentlige eiere.

Forslag til endrede hjemfallsregler

Olje- og energidep. (OED) satte ned et utvalg til å vurdere hjemfallsreglene opp mot EØS-avtalen. Utvalget har gitt sin vurdering og sine anbefalinger i NOU 2004:26. Utredningen er et stort og omfattende dokument. Utvalget har ikke kommet til enighet. Utredningen inneholder derfor et flertallssyn og et mindretall. Utredningen omfatter mange og kompliserte spørsmål. Jeg evner ikke å gå inn på annet en hovedpunktet.

Kommunene har hatt representanter i utvalget både gjennom KS og gjennom LVK.

Flertallet foreslår

Flertallet foreslår **partielt hjemfall** for alle kraftverk 75 år etter at lovendring vedtas. Staten skal vederlagsfritt overta 2/3 av vannfallet og kraftanlegget. De som er eiere på hjemfallstidspunktet beholder 1/3 av vannfallet og kraftanlegget. Vertskommunen og vertsfylket for kraftanlegget deler inntil 1/3 av verdiene som hjemfaller.

Flertallet består av representanter fra Prosessindustriens Landsforening, Energibedriftenes Landsforening, Samarbeidende Kraftfylker, departementene og utvalgets uavhengige leder.

Mindretallet foreslår

Mindretallet foreslår at framtidige kjøpere av vannfall og kraftanlegg underkastes hjemfall 60 år etter kjøpet, **hjemfall ved transaksjon**. Dette skal gjelde enten kjøperen er offentlige selskaper, private norske selskaper eller utenlandske selskaper.

De kommunale og fylkeskommunale eiere som forblir eiere underkastes ikke hjemfall så lenge vannfallet og kraftanlegget forblir i deres eie.

Private eiere som er underlagt hjemfall i dag fortsetter med det.

Også private kraftverk som ble ervervet før konsesjonsreglene kom i 1909 underkastes reglene om hjemfall.

Mindretallet består av representanter fra Kommunenes Sentralforbund, Landssamanslutninga av Vasskraftkommuner og Landsorganisasjonen.

Konsekvenser for Skiptvet

For Skiptvet har forslaget flere sider.

Skiptvet kommune er **aksjonær i Østfold Energi AS** og dermed medeier i kraftverk i Lærdal. Dette representerer ca 40 mill kr i eierinteresse for Skiptvet kommune

Skiptvet er samtidig "vertskommune" for **Vamma kraftstasjon**, sammen med Askim kommune. Selv om Hafslund, som eier Vamma, er privat eier, har ikke Hafslund konsesjon, og rammes ikke av hjemfall med gjeldende regler. Hafslund kjøpte vannfallene i Glomma før konsesjonslovene ble innført i 1909. Skiptvet har hittil ikke nytt godt av reglene om hjemfall slik andre vertskommuner har gjort etter 1910.

AD ØSTFOLD ENERGI

Østfold Energi har nå evig konsesjon. **Flertallets forslag** innebærer at Østfold Energi vil få konsesjon i 75 år før vannfallene og verkene tilfaller staten. Hvis Skiptvet fortsatt er aksjonær ved hjemfallet, vil Skiptvet beholde 1/3 av verdien da (ca 12-13 mill kr regnet i dagens verdi), resten 2/3 (24-25 Mill kr i dagens verdi.) er tapt. Skiptvet vil da ha sterke motiver til å selge sine aksjer i Østfold Energi i god tid før hjemfallet inntreffer. Ved et tidlig salg kan Skiptvet innkassere hele verdien på ca 40 mill kr. Dette vil skje i alle kommuner og fylkeskommuner slik at det ikke lengre vil være fellesskapet som eier vannfallene og kraftanleggene i Norge.

Mindretallets forslag vil være nøytralt for Skiptvet kommunes eierskap. Så lenge kommunene i Østfold fortsetter å eie kraftverkene i Østfold Energi AS, så inntreer ikke hjemfall. Hvis kommunene selger, så inntreer hjemfallet etter 60 år. Det påvirker neppe verdien før ev. salg fordi 60 år er for lang tid.

Dersom kommunene selger kraftverkene i Lærdal til private eller til utlandet med **gjeldende regler**, så vil hjemfall inntre om ca 30 år, 60 år etter utbyggingen. Både flertallets og mindretallets forslag vil derfor gjøre det betydelig lettere å selge kraftverkene enn nå, og antagelig til bedre pris.

AD VAMMA

Vamma kraftstasjon eies av Hafslund som er et privat aksjeselskap. Hafslund kjøpte vannfallet i Vamma før reglene om Hjemfall blei vedtatt i Stortinget i 1909.

Flertallet foreslår ikke at de nye reglene skal gjøres gjeldende for vannfall som ble ervervet før 1909. De mener at Grunnloven hindrer Stortinget i å vedta lov med tilbakevirkende kraft overfor private selskaper. Vamma vil derfor ikke rammes av hjemfall så lenge det eies av Hafslund AS. Skiptvet kommune vil ikke få noen andel av Vamma slik som for eksempel Lærdal kommune vil få av Østfold Energi sine anlegg om 75 år.

Mindretallet mener derimot at private kraftverk skal underkastes hjemfall selv om vannfallene blei ervervet før reglene om hjemfall blei vedtatt i Stortinget i 1909. Dersom Vamma kraftstasjon hjemfaller til staten, vil Skiptvet som vertskommune være med på å dele **inntil** 1/3 av verdien av Vamma. Vertskommuneandelen skulle da tilfalle Askim, Skiptvet og Østfold fylkeskommune.

Taksten på Vamma for eiendomsskatt i 2005 er kr 1 880 831 000 (nær 2 milliarder kr). Grovt anslått burde Askim, Skiptvet og Østfold fylkeskommune da fått dele ca 500 mill. kr. når Vamma hjemfaller til staten i 2065. Askim og Spydeberg ville oppleve lignende for Kykkelsrud mens Sarpsborg ville oppnådd tilsvarende for Sarpsfossen. For oss kan dette forbli en drøm, mens det er i andre distrikter er realiteter.
(Solbergfoss er offentlig eid på samme måte som Østfold Energi sine anlegg i Lærdal)

INNSTILLING:

1. Skiptvet kommune er både eier av kraftverk og vertskommune for kraftverk. Skiptvet kommune viser til Kommunenes Sentralforbund, Landsorganisasjonen og Landssamanslutninga av Vasskraftkommuner sine forslag i NOU 2004:26 . Skiptvet kommune støtter disse forslagene.
2. Blant de hjemfalls-alternativene som Hjemfallsutvalget har vurdert, mener Skiptvet kommune at "transaksjonsalternativet" er å foretrekke. Offentlige eide kraftverk beholder evig konsesjon uten hjemfall så lenge verket ikke selges. Ved salg inntreer tidsbegrenset konsesjon og hjemfall etter 60 år.
- 3 Private kraftverk hvor vannfallene ble ervervet før 1909 må underkastes de samme hjemfallsreglene som andre private vannfall og kraftverk

Kjell Eivind Solberg
rådmann

Formannskapetets behandling 08.02.2005:

VEDTAK: Enstemmig som innstillingen

Sign:

Utskrift sendt:
- Olje- og energidep.